

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті висвітлено загальні аспекти та роль студентського самоврядування в навчальних закладах Миколаївщини. На прикладах конкретних навчальних закладів проаналізовано структуру, основні завдання молоді на сучасному етапі державотворення України.

Ключові слова: *молодь, студентське самоврядування, структура, завдання, процеси державотворення, країна, економічний успіх, суспільство, демократична держава.*

В статье рассматриваются общие аспекты и роль студенческого самоуправления в учебных заведениях Николаевщины. На примере конкретных учебных заведений проанализирована структура, основные задачи молодежи на современном этапе государственного строительства Украины.

Ключевые слова: *молодежь, студенческое самоуправление, структура, задачи, процессы государственного строительства, страна, экономический успех, общество, демократическое государство.*

The general aspects of students' self-government in the Mykolaiv' educational institutions are displayed in the article. The structure, the main tasks for youth on the current stage of Ukrainian state formation are analyzed on the examples of specific educational institutions.

Key words: *youth, students' self-government, structure, tasks, processes of state formation, country, economical success, society, democratic state.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Світ сьогодні зазнає докорінних змін, які торкаються різних аспектів розвитку держав. Трансформуються моделі міжнародних відносин, підходи до вирішення внутрішніх завдань та досягнення економічного успіху. Змінюється світогляд окремих людей, їх мотивація і, як наслідок, змінюється світогляд і мотивація цілого суспільства. Держава, визначаючи шляхи становлення і розвитку суспільства орієнтується, в першу чергу, на молодь, потенціал і знання якої можуть стати запорукою прогресивного розвитку держави. Організація життєдіяльності молоді потребує безпосереднього впливу на неї і взаємодії з нею. Молодим людям належить реалізовувати започатковані в нашій державі реформи та розвинути їх до рівня системних соціально-економічних перетворень. Соціальне становище та самопочуття молоді є показником соціального успіху суспільства та суттєво залежить від можливостей реалізації потенціалу молодого покоління і задоволення потреб різних груп молоді в різних сферах життя.

Ми можемо констатувати той факт, що за останні десятиліття економічного успіху досягають ті держави, які приділяють підвищену увагу молодому поколінню. Саме тому в новому тисячолітті стра-

тегічні переваги будуть у тих держав і суспільств, які навчатись ефективно використовувати людський потенціал, у першу чергу, той інноваційний потенціал розвитку, носієм якого є молодь. Розвиток української демократичної держави буде ефективним лише за активної участі молоді в процесах державотворення, в тому числі й на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми і на які спирається автор. Дослідженню проблем молоді, залученню її до процесів державотворення приділена увага в значній кількості праць вітчизняних учених. Серед сучасних українських науковців варто виділити праці таких дослідників, як М. Багмет, М. Головатий, В. Головенько, Г. Коваль, М. Кербаль, В. Кулік та інших [1; 4; 5; 8; 7; 9]. Серед фундаментальних досліджень у сфері молодіжної політики можна виділити роботи В. Бебика, М. Головатого, В. Головенька, В. Куліка, М. Перепелиці та ін.

Серед сучасних зарубіжних дослідників проблем реалізації державної молодіжної політики, ролі молоді в державотворчих процесах можна виділити роботи Ю. Волкова, В. Добренькова, І. Ільїнського, А. Ковальнової, В. Лукова, І. Савченка, П. Шаповалова [3; 6; 23; 11; 12].

Виділення невіршених раніше аспектів загальної проблеми, яким присвячується стаття. У результаті аналізу останніх досліджень у галузі державного управління можна говорити про те, що, хоча велика кількість наукових праць присвячується молоді, все ж таки існують проблеми в цьому ракурсі. Проблеми, які хвилюють молодь, слід вирішувати як на державному, так і на регіональному рівнях, безпосередньо залучивши її до вирішення поставлених завдань.

Формулювання мети статті. Зважаючи на вищезазначене, метою даної статті є висвітлення загальних аспектів студентського самоврядування в навчальних закладах Миколаївщини. На прикладах конкретних навчальних закладів проаналізована структура, основні завдання молоді на сучасному етапі державотворення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення громадянського суспільства та правової держави в Україні передбачає активну участь громадян, у тому числі молодого покоління. Сьогодні молодь повинна бути орієнтована на виконання політичних, загальнодержавних справ, можливість вирішувати завдання, повинна бути в постійному пошуку, будувати свою сім'ю, творити свою долю, дбати про рівень політичної культури та громадянський статус. Про важливість участі молоді у процесах державотворення та національного розвитку наголошувало багато вітчизняних та зарубіжних учених, мислителів та державних діячів. Так, видатний український учений та державотворець М. Грушевський називав одним із головних завдань національного відродження України виховання молодого покоління, національної інтелігенції як творчого начала, рушія духовного поступу. Вчений наголошував, що молодь – це майбутнє нації і саме їй належить вирішальна роль у справі духовного оновлення нації, привнесення в українське життя інтелігентності, принципності, ідейності. Коли молодь «... сильна, жива, енергійна, криє в собі задатки будучої плідної й творчої діяльності – вона мусить до певної міри виколуватися з старих протертих, проїжджених доріг», підкреслював М. Грушевський [10]. Тому розвиток демократичної держави з сучасною соціально спрямованою економікою буде ефективнішою лише за активної участі молоді, адже творчий потенціал і соціальний ресурс є одним із найважливіших основ модернізації суспільства.

В умовах нових світових впливів назріла гостра необхідність посиленої уваги до молоді з боку держави, розробки системного, ретельно вивіреного, науково обгрунтованого і довготермінового плану дій, результати якого стануть відчутні в близькій перспективі [2, с. 150].

Регіональна державна молодіжна політика є окремим, системним напрямом практичної та теоретичної діяльності суб'єктів такої політики: органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій, що здійснюються в усіх сферах життєдіяльності молоді (освіти, праці, побуту, відпочинку, духовного та фізичного

розвитку тощо). Регіональна молодіжна політика реалізується з урахуванням умов, специфіки та можливостей регіону – реально утворює й забезпечує декларовані й узаконені найвищими законодавчими органами права і свободи молоді людини, створює необхідні умови для її ефективного соціального становлення, розвитку здібностей, реалізації творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах конкретного регіону, суспільства в цілому. Отже, регіональна політика не лише відзеркалює і втілює загальнодержавні принципи та підходи, а й виступає безпосереднім контекстом, у якому молодь зустрічається із суспільною регуляторною практикою.

Громадські об'єднання молоді можуть залучати молодих юнаків та дівчат до процесів державотворення, державного управління й місцевого самоврядування через створення органів молодіжного самоврядування, дорадчо-консультаційних структур при органах державної влади та місцевого самоврядування, груп з розробки політики тощо.

Особливої уваги заслуговує діяльність вищих навчальних закладів, адже виховна робота, яка проводиться в них, відіграє одну з найважливіших функцій у формуванні особистості студента й тому увага до неї є відповідною, адже майбутній фахівець, окрім досконалого володіння знаннями у сфері своєї зайнятості, має бути гармонійно розвиненим.

Цікавим, на наш погляд, у вищих навчальних закладах є роль студентського самоврядування в залученні молоді до процесів державотворення. Слід зазначити, що студентське самоврядування за підтримки адміністрації – це дієвий механізм, що забезпечує усвідомлення молоддю важливих соціальних процесів не тільки у ВНЗ, а й на рівні регіону та держави.

Після утворення незалежної української держави на першому плані постала проблема формування особистості з новою ментальністю, пристосованою до нових політико-правових та соціально-економічних умов. Органами молодіжного самоврядування в Миколаївському центрі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова є Рада Представників академічних груп та Конференція студентів, збори академгруп – єдина всеохоплююча та легітимна система студентського самоврядування. Головними завданнями студентського самоврядування є: створення умов для соціалізації та самореалізації молоді в інтересах особистості, суспільства й держави; допомога студентам в оволодінні досвідом старших поколінь; налагодження зв'язків з громадськими організаціями, державними органами та іншими установами з метою створення умов для максимального продуктивного навчання та розкриття творчого потенціалу молоді людини; захист та узгодження інтересів студентів з керівництвом університету тощо.

Аналізуючи залучення молоді до процесу державотворення, студенти Миколаївського центру Одеського національного університету імені І. І. Мечникова зауважили, що сучасна молодіжна політика міськради характеризується слабким

фінансуванню молодіжних організацій, недостатнім контролем за наданням першого робочого місця випускникам ВНЗ, забезпечення молоді житлом тощо. Проте є низка позитивних зрушень, а саме вживаються певні заходи щодо запобігання поглибленню кризових явищ у молодіжному середовищі. Серед пріоритетних напрямів муніципальної молодіжної політики, на думку студентів, мають бути заходи, що забезпечать розширення «поля» соціально вагової та соціально престижної діяльності, тобто «поля» соціальної творчості для самореалізації та прояву активності молоді міста.

Студентське самоврядування в коледжі бізнесу і права має на меті забезпечення виконання своїх обов'язків та захисту прав, а також сприяти формуванню свідомого, з активною громадською позицією громадянина України, здатного реалізувати свої здібності, знайти відповідне місце в житті, займати в ньому активну громадську позицію. Студентське самоврядування спрямовує свою діяльність на розкриття й розвиток здібностей студентів та їх ініціативи у творчому пошуку, здатності керувати своїми діями. Студенти стають більш відповідальними за свої рішення та вчинки. Тому основними завданнями студентського самоврядування коледжу є:

- забезпечення і захист прав та інтересів студентів;
- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків;
- сприяння навчальній та творчій діяльності студентів;
- створення різноманітних гуртків та клубів за інтересами;
- сприяння проведенню серед студентів соціологічних та психологічних досліджень;
- сприяння працевлаштуванню випускників;
- організація співробітництва зі студентами інших навчальних закладів і т. д.

Для вирішення різних проблем та реалізації поставленої мети в коледжі створена і діє модель студентського самоврядування, яка має чотири рівні. Вищим колегіальним керівним органом управління є Рада, до складу якої входять голови студради старостату, студради профкому, студради гуртожитку, лідери прес-відділу. Рада збирається не менше 2-х разів на семестр, обговорює і вирішує стратегічні питання діяльності коледжу. На думку самих студентів, саме така модель студентського самоврядування створює умови для самоорганізації особистості та сприяє активній участі молоді в процесах державотворення на регіональному рівні.

У Миколаївському національному університеті студентське самоврядування функціонує з початку 1999 року. Його статутними органами є: студентська

колегія, до складу якої входять студентські декани факультетів, голови студентських рад гуртожитків, студентська редакційна колегія університетської газети «Агросвіт», студентський профспілковий комітет. Очолює орган студентського самоврядування студентський президент, якого обирають шляхом таємного голосування.

Під час виконання функціональних обов'язків, громадських доручень та участі у виховній роботі у студента формуються саме ті важливі якості, які потрібні майбутньому лідерові, керівникові та організаторові. Беручи участь у діяльності органів студентського самоврядування, студентам доводиться вирішувати низку неординарних ситуацій; приймати термінові та правильні рішення, від яких залежить успіх певного завдання; бути добре поінформованими зі станом справ не тільки у своєму навчальному закладі, а й в країні, світі. Тому й не дивно, що велика частина сьогочасних вдалих політиків та підприємців у минулому були організаторами молоді [14].

Молодь, усвідомлюючи той факт, що перед нею стоять важливі завдання, має можливість будувати ту країну, яка найбільш точно відповідає їхньому баченню та сучасним поняттям [14, с. 4].

Висновки. Сьогодні Україна переживає складний період свого розвитку, перед новою владою постала низка дуже важливих і складних питань. Вистачає проблем в усіх галузях. «Молодіжна політика взагалі і регіональна державна молодіжна політика, зокрема, – відзначав М.Перепелиця, – відображаючи положення молоді, є засобом створення для її соціального становлення умов і гарантій, тобто може розглядатися як механізм, за допомогою якого держава вступає у взаємини з молоддю, сприяє її соціалізації» [13]. Науковці досить активно займаються розробкою проблематики, що пов'язана з державною молодіжною політикою, адже вона нині розглядається як пріоритетний напрям державної політики України взагалі. Про це свідчить, зокрема, розгалужена та достатньо широка науково-законодавча база з питань молодіжної політики на державному та регіональному рівнях.

Як у природі, все розвивається від простого до складного, так і усвідомлення необхідності від формування та діяльності студентського самоврядування до участі у безпосередньому керівництві державою є запорукою успішного процесу державотворення в Україні.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у подальших наукових дослідженнях у сфері державної молодіжної політики, зокрема на регіональному рівні для вироблення ефективних механізмів удосконалення молодіжної політики України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багмет М. О. Роль владних структур по виробленню молодіжної політики / М. О. Багмет, В. О. Корицька // Наук. праці Микол. держ. гуман. ун-ту. – Вип. 20. – Політичні науки. – Т. 33. – Миколаїв, 2004. – С. 27–32.
2. Балакірева О. М. Державна молодіжна політика як важливий напрям діяльності владних інститутів щодо розв'язання проблем молоді в сучасній Україні / О. М. Балакірева, В. А. Головенько // Укр.соціум. – № 6. – С. 149–150.

3. Волков Ю. Г. Социология молодежи / Ю. Г. Волков, В. И. Добреньков. – Ростов-н/Д : Феникс, 2001. – 576 с.
4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Ф. Головатий // Укр. наук. дослід. ін-т проблем молоді. – К. : Наукова думка. – 1993. – С. 6–10.
5. Головонько В. А. Український молодіжний рух у XXI ст. / В. А. Головонько / Укр. НДІ проблеми молоді. – К. : А.Л.Д., 1997. – 158 с.
6. Ильинский И. М. Молодежь планеты: глобальная ситуация в 90-х годах, тенденции и перспективы / И. М. Ильинский и др. ; [рук. авт. кол., науч. ред. И. М. Ильинский]. – М. : Ин-т молодежи; Голос, 1999. – 323 с. [Раздел: Алещенок, С. В., Луков, В. А. Особые тенденции и проблемы молодежи. – С. 127–229].
7. Кербаль М. О. Зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики / М. О. Кербаль // Сучас. укр. політика, політики і політологи про неї. – Вип. 13. – Київ-Миколаїв, 2008. – С. 122–129.
8. Коваль Г. В. Особливості державної молодіжної політики в Миколаївській області / Г. В. Коваль // Наукові праці. – Вип. 169. – 2012. – С. 33–36.
9. Кулик В. Молода Україна: сучасний молодіжний рух та неформальна ініціатива / В. Кулик та ін. – К. : Центр дослідження проблем громадянського суспільства, 2000. – 460 с.
10. Курасов А. Взаємодія як взаєморозвиток / А. Курасов // Молодь: громадські організації. Громадянське суспільство : матеріали міжнародної науково – практичної конференції 27-28 вересня 2001. – К. : Міленіум, 2001. – 100 с.
11. Луков В. А. Концепция и стратегия реализации государственной молодежной политики в муниципальном образовании города Братска на 2008–2012 годы : Инновационные модели и формы оптимизации социального партнерства муниципальной власти и местного сообщества молодых братчан : сб. науч.-метод. материалов / Вал. А. Луков, Ю. Л. Воробьев, А. В. Доскальчук и др. ; [под ред. Ю. Л. Воробьева, Вал. А. Лукова]. – Братск : Филиал Иркут. гос. ун-та в г. Братске, 2007. – 192 с.
12. Савченко Б. Г. Орієнтири для формування державної молодіжної політики в Україні / Б. Г. Савченко, Н. Б. Метьолкіна // Теорія та практика державного управління. – Вип. 1 (13). – Х. : Від-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2005. – С. 167–174
13. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні / М. П. Перепелиця // Український інститут соціального дослідження ; [ред. М. М. Ілляш]. – К. : Б.В. – 2001. – 242 с.
14. Пустовий О. О. Роль студентського самоврядування у формуванні особистості студентів / О. О. Пустовий / Вища аграрна освіта України. Інформаційний вісник, 2005. – № 27. – 8 с.

Рецензенти: *Дерега В. В.*, к.політ.н., доц.;
Козлова Л. В., к.н.держ.упр.

© Коваль Г. В., 2012

Дата надходження статті до редколегії 01.12.12 р.

КОВАЛЬ Ганна Володимирівна – кандидат політичних наук, доцент, докторант кафедри державної політики та менеджменту Інституту державного управління ЧДУ ім. Петра Могили.

Коло наукових інтересів: молодіжна політика в країнах світу та в Україні.